

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. XCIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

oneris necessarii, non amator, sed procurator est: nec se illi cui impositus est, subiicit. A Nemo liber est, qui corpori seruit. nam ut alios dominos, quos nimia pro illo sollicitudo inuenit, transeas, ipsius morosum imperium delicatumque est. Ab hoc, modò æquo animo exit, ²² modò magno profilit: nec quis deinde reliquias eius futurus sit exitus, quærit. Sed ut ex barbâ capillos detonsos negligimus: ita ille diuinus animus egressurus hominem, quò receptaculum suum conferatur, ignis illud exurat, an ferè distrahant, an terra contegat, non magis ad se iudicat pertinere, ²³ quàm secundas ad editum infantem. Vtrùm proiectum aues differant, an consumatur

— *cambus data præda marinis,*

quid ad illum? Qui tunc quoque, cùm inter homines est, nullas minas timet: vllâ sine timebit post mortem minas ²⁴ eorum, quibus vsque ad mortem timeri parùm est? ²⁵ Non conteret, inquit, me, nec vncus, nec proiecti ad contumeliam cadaveris laceratio, fœda visuris. Neminem de supremo officio rogo: nulli reliquias meas commendo. ne B quis insepultus esset, ²⁶ rerum natura prospexit. Quem sauitia proiecerit, dies condet. Disertè Mecænas ait:

Nec tumulum curo. sepelit natura relictos.

²⁷ Altè cinctum putes dixisse. habuit enim ingenium & grande & virile, nisi ²⁸ illud ipse discinxisset.

EPIST. XCIII.

DE morte philosophi Metronactis, qui iuuenis obiit. Parùm id refert: & vita non spatio, sed actû metienda est. Omnis bona ea, longa: denique nihil hîc longum.

IN epistolâ quâ de morte ¹ Metronactis philosophi querebaris, tamquam & potuif- **C** set diutiùs viuere, & debuisset, æquitatem tuam desiderari: quæ tibi in omni personâ, in omni negotio superest; in vnâ re deest, in quâ omnibus. Multos inueni æquos aduersus homines: aduersus deos neminem. Obiurgamus quotidie fatum: Quare ille in medio cursu raptus est? quare ille non rapitur? quare senectutem & sibi & aliis grauem extendit? Vtrùm obsecro te, æquius iudicas, te naturæ, an tibi parere naturam? quid autem interest quàm citò exeat, vnde utique exeundum est? Non ut diu viuamus, curandum est: sed ut satis. nam ut diu viuas, fato opus est: ut satis, animo. ² Longa est vita, si plena est. impletur autem, cùm animum sibi bonû suum reddidit, & ad se potestatem sui

^{22.} MODÒ MAGNO PROFILIT.] Cùm sponte scilicet exit, morte sumptâ.

^{23.} QVAM SECUNDAS.] Membras, quibus infans in utero inuoluitur, editumque in lucem sequuntur: vnde Secunda. Græcis à simili causâ, τὰ ὑστερα.

^{24.} EORVM QVIBVS VSQVE AD.] Tyrannorum, qui in cadavera sentiunt.

^{25.} NON CONTERET, INQUIT.] Malim, non conteret. Neque Vnci est contere, sed trahere.

^{26.} RERVM NATVRA PROSPEXIT.] His paria Lucanus, lib. VII. in Cesarem, qui insepultos cines in Pharsaliâ reliquit:

Nil agis hac irâ. tabesne cadavera soluat,
An rogus, haud refert. placido Natura recepat
Cuncta sinu.

^{27.} ALTE CINCTVM.] Industrium, enauum, fortem. nam talis ferè eorum cinctus. At Mecænas

inter molliculos & remissos, & in publico etiam discinctus. Adde epist. CXIV.

^{28.} ILLVD IPSE DISCINXISSET.] Libri, illud secum discinxisset: quod esset, vnâ cum veste & corpore ingenium dissoluisset. At meus, & quidam: secundis cinxisset. Itaque legas etiam cum Crutero, secunda discinxissent. Res nimis prospera & fluentes, fluxum illum & mollem reddiderunt.

EPIST. XCIII. I. METRONACTIS.] Quis Neapoli docuit, & obiit, ut discas ex Epist. LXXVI.

^{2.} LONGA EST VITA, SI.] In hanc sententiam Plutarchus, Consol. ad Apollonium: Οὐχ ὁ μακρότατος βίος ἀριστος, ἀλλ' ὁ σωδ' αἰότατος: Non longissima vita optima, sed honestissima. Et addit: Neque enim qui plurimum citharâ cecinit, aut orauit, aut in nauî gubernauit, sed qui benè, commendatur. Bonum autem non est in temporis diuturnitate situm, sed in Virtute & decorâ proportionem. Iterumq; μοx: μέτερον γὰρ τῶ ἐίου τὸ καλόν, ἢ τὸ χρόνου μήκος: Mensura enim vitæ, Bonum; non autem temporis diuturnitas est.

3. NON

A sui transfudit. Quid illum octoginta anni iuuant, per inertiam exacti? ³ non vixit iste, sed in vitâ moratus est, nec serò mortuus est, sed diu. Octoginta annis vixit. Interest, mortem eius ex quo die numeres. At ille obiit viridis: sed officia boni ciuis, boni amici, boni filij exsecutus est: in nullâ parte cessauit. licet eius ætas imperfecta sit, vita perfecta est. Octoginta annis vixit. Imò octoginta annis fuit: nisi fortè sic vixisse eum dicis, quomodo dicuntur arbores viuere. Obsecro te, mi Lucili, hoc agamus, vt quemadmodum ⁴ pretiosa rerum, sic vita nostra non pateat multum, sed multum pendat. Actu illam metiamur, non tempore. Vis scire, quid inter hunc intersit vegetum contemptoremque fortunæ, functum omnibus vitæ humanæ stipendiis, atque in summum bonum euectum, & illum cui multi anni transmissi sunt? alter post mortem quoque est, alter ante mortem periit. Laudemus itaque, & in numero felicium reponamus eum, cui quantumcumque temporis contigit, benè collocatum est. Vidit enim veram lucem, non fuit vnus è multis. ⁵ & viuit, & vixit, & vigit. Aliquando sereno vsus est: aliquando, vt **B** solet, validi sideris fulgor per nubila emicuit. Quid quæris, quamdiu vixerit? vixit ad posteros vsque: transfudit, & se in memoriam dedit. Nec ideò mihi plures annos accedere recusauerim: nihil tamen ad beatam vitam defuisse dicam, si spatium eius inciditur. Non enim ad eum diem me aptaui quem vltimum mihi spes auida promiserat: sed nullum non tamquam vltimum adspexi. Quid me interrogas, quando natus sim? an inter iuniores adhuc censear? habeo meum. Quemadmodum in minore corporis habitu, potest homo esse perfectus: sic & in minore temporis modo, potest esse vita perfecta. Ætas inter externa est. Quamdiu sim, alienum est: quamdiu vir bonus sim, meum est. Hoc à me exige, ne velut per tenebras æuum ignobile emetiar: vt agam vitam, non vt præteruehar. Quæris quod sit amplissimum vitæ spatium? vsque ad sapientiam viuere. Qui ad illam peruenit, attingit non longissimum finem, sed maximum. Ille verò gloriatur audacter, & diis agat gratias: interque eos, sibi & rerum naturæ imputet, quod fuit. Meritò enim imputabit: meliorem illi vitam reddidit, quàm acceperat. Exemplar boni **C** viri posuit: qualis quantusque esset, ostendit: si quid adiecisset, fuisset simile præterito. Et tamen quousque viuimus? omnium rerum cognitione frui sumus. ⁶ Scimus à quibus principalis natura se attollat, quemadmodum ordinet mundum, per quas vices annum reuocet, quemadmodum omnia quæ vsquam erant, cluserit, & seipsam sui finem fecerit. Scimus, sidera impetu suo vadere: præter terram nihil stare, cetera continuâ velocitate decurrere. Scimus quemadmodum solem luna prætereat: quare tardior velociorem post se relinquat: quomodo lumen accipiat, aut perdat: quæ causâ inducat noctem, quæ reducat diem. Illuc eundum est, vbi ista propiùs adspicias. nec hac spe, inquit sapiens ille, fortiùs exeo, quòd patere mihi ad deos meos iter iudico. Merui quidem admitti, & iam inter illos fui: animumque illò meum misi, & ad me illi suum miserunt. Sed tolli me de medio puta, & post mortem nihil ex homine restare: æquè magnum animum habeo, etiam si nusquam transiturus excedo. Non tam multis vixit annis, quàm potuit. Et paucorum versuum liber est, & quidem laudandus, atque utilis: **D** ⁷ annales Tamusij scis ⁸ quàm non decori sint, ⁹ & quid vocentur. æquè est vita quorundam

3. NON VIXIT ISTE, SED.] *Similis gnome Simonidis, qui interrogatus, Quantum temporis vixisset? Tempus haud multum, inquit, annos verò complures. Quasi in temporis rationem non veniat, nisi vita bene acta.*

4. PRETIOSA RERVM.] *Gemma & lapides, quæ in breuitate pretium habent.*

5. ET VIVIT.] *Nunc in calo: ac malè hæ voces à vulgatis exsulant.*

6. SCIMVS A QVIBVS PRINCIPALIS NATVRA.] *Principalem naturam accipio, Naturam rerum: qua attollitur & surgit à Deo & Materia. Nec malè etiam cum Erasmo, Scimus ad quid: aut me à diui-*

natiunculâ, Scimus quibus: quod vtrumque eodem it, & hominum deorumque, causâ Mundum, vt Stoici volunt, factum. Incidebat etiam, Scimus à quibus principis natura: nec malè.

7. ANNALES TAMVSII.] *In Suetonij Iulio, cap. IX. Historia Tamusij Gemini memoratur: nec vero distat, esse istum.*

8. QVAM NON DECORI SINT.] *Alij libri, non dederosi; alij, non dedecorosi; quidam, decorosi. Verbi aliquid non obuï, nec mihi occurrit.*

9. ET QVID VOCENTVR.] *Nempe quod illi Catulliani Annales Volusi, cacata charta.*

rumdam longa, & quod Tamufij sequitur annales. Numquid feliciorum iudicas eum, A
 qui summo die muneris, quam eum qui in medio occiditur? numquid aliquem esse tam
 cupidum vitæ putas, ut iugulari ¹⁰ in spoliario, quam in arenâ malit? Non maiore spa-
 tio alter alterum præcedimus. mors per omnes it: qui occidit, consequitur occisum.
 Minimum est, de quo sollicitissimè agitur. Quid autem ad rem pertinet quamdiu vi-
 tes, quod euitare non possis?

EPIST. XCIV.

DISSERTATIO, *utrum Dogmatica, an Parenetica pars philosophiæ utilior? & an
 altera sine alterâ sufficiat? Aristo priorem præfert, & solam admittit: eiusque hic argumen-
 ta. alij & alteram adiungunt, ac magnos eius usus ostendunt: & Seneca diducit eleganter, ar-
 gutè, fructuosè. Lege, & oblectare.* B

EAM partem philosophiæ, quæ dat propria cuique personæ præcepta, nec in uni-
 uersum componit hominem, sed marito suadet, quomodo se gerat aduersus vxor-
 em: patri, quomodo educet liberos: domino, quomodo seruos regat: quidam solam
 receperunt, ceteras quasi extra nostram utilitatem vagantes reliquerunt: tamquam quis
 possit de parte suadere, nisi qui summam prius totius vitæ complexus est. Sed ² Aristo
 Stoicus econtrariò hanc partem leuem existimat, & quæ non descendat in pectus vsque:
³ at illam non habentem præcepta, plurimum ait proficere, ipsaque decreta philosophiæ,
 constitutionem esse summi boni. quam qui benè intellexit & didicit, quid in quaque re
 faciendum sit, sibi ipse præcepit. Quemadmodum qui iaculari discit, destinatum locum
 captat, & manum format ad dirigenda quæ mittit: cum hanc vim ex disciplinâ & exer-
 citatione perceperit, quocumque vult, illâ utitur. didicit enim non hoc aut illud ferire, sed
 quodcumque voluerit. sic qui se ad totam vitam instruxit, non desiderat particulatim C
 admoneri, doctus in totum: non quomodo cum vxore aut cum filio viueret, sed quo-
 modo benè viueret. in hoc est, & quomodo cum vxore ac liberis viuat. Cleanthes uti-
 lem quidem iudicat & hanc partem, sed imbecillum nisi ab vniuerso fluit, nisi decreta
 ipsa philosophiæ & capita cognouit. In duas ergo ^{quæstiones} locus iste diuiditur. Vtrum
 utilis, an inutilis sit: & an solus virum bonum possit efficere, id est, vtrum superuacuos
 sit, an omnes faciat superuacuos. Qui hanc partem videri volunt superuacuum, hoc
 aiunt. Si quid oculis oppositum moratur aciem, remouendum est: illo quidem non ab-
 iecto operam perdidit, qui præcepit: Sic ambulabis, illò manum porriges. Eodem mo-
 do, vbi aliqua res obcæcat animum, & ad officiorum dispiciendum ordinem impedit,
 nihil agit qui præcipit: Sic viues cum patre, sic cum vxore. Nihil enim proficient præ-
 cepta, quamdiu menti error obfuscat: si ille discutitur, apparebit quid cuique de-
 beatur officio. Alioquin doces illum, quid sano faciendum sit, non sanum efficias. Pau-
 peri, vt agat diuitem, monstras: hoc quomodo manente paupertate fieri potest? Osten-
 dis esurienti, quid tamquam satur faciat: fixam potius medullis famem detrahe. Idem D
 tibi de omnibus vitiis dicam. ipsa remouenda sunt, non præcipiendum, quod fieri illis
 manentibus non potest. Nisi opinioniones falsas, quibus laboramus, expuleris: nec aua-
 rus, quomodo vtendum pecuniâ sit, exaudiet, nec timidus, quomodo pericula contem-
 nat. Efficias oportet, vt sciat pecuniam nec bonum, nec malum esse: ostendas illi miser-
 rimos diuites. Efficias, vt quidquid publicè expauimus, sciat non esse tam timendum,
 quam

10. IN SPOLIARIO.] *Pars Arena siue Amphitheatri fuit, in quâ indui, exui solent, & lesi ac deinceps inuites occidi. Ego 1. Saturn. cap. xviii.*

EPIST. XCIV. I. EAM PARTEM PHILOSOPHIÆ.] *Παρετικὴν, siue Πρακτικὴν. Infra, epist. xcv. in isto.*

2. ARISTO STOICVS.] *Qui idem Chius cognomento, supra epist. lxxxix. & eius ibi hæc sententia: Aristo Chius moralem scientiam circūcidit, & eum locum qui Monitiones continet, sustulit.*

3. AT ILLAM NON HABENTEM.] *Δογματικὴν, siue Decretoriam.*